

Forum voor Democratie

2026 - 2030

Hoofdstuk 1 van 10

Democratie, Bestuur & Lokale Autonomie

De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de inwoners staat. Juist daarom is het onacceptabel dat besluiten steeds vaker buiten het zicht van de gemeenteraad en zonder echte inspraak van inwoners tot stand komen. We zien dat de afstand tussen lokaal bestuur en burgers de afgelopen jaren fors is toegenomen. Lokale democratie is uitgehold door dichtgetimmerde coalitieakkoorden, schijnparticipatie en een bestuurlijke cultuur waarin verantwoordelijkheid wordt afgeschoven op "Den Haag", "Europa" of "consensus" binnen samenwerkingsverbanden waar niemand direct zeggenschap over heeft. In Dordrecht, met haar unieke eilandkarakter en historische autonomie, ervaren inwoners dit nog sterker door opgelegde plannen zoals de Omgevingsvisie 2.0, die groei en verdichting dicteert zonder voldoende lokale stem. Forum voor Democratie wil de gemeente weer teruggeven aan haar inwoners. Dat betekent transparant bestuur en directe inspraak van inwoners. De gemeenteraad moet weer het hart van de besluitvorming zijn, en niet een doorgeefluik voor reeds vastgestelde plannen. Bestuurders en politici moeten zich verantwoorden tegenover de kiezer, niet tegenover bovenlokale overlegtafels of ambtelijke en bestuurlijke netwerken. Lokale autonomie is daarbij essentieel. Gemeenten zijn geen doorgeefluik van landelijk beleid, maar zelfstandige gemeenschappen met een eigen identiteit, politieke prioriteiten en verantwoordelijkheden. Forum voor Democratie staat voor een dienstbare gemeente die keuzes durft te maken en de lokale democratie herstelt.

Wij willen:

1 Een bindend lokaal referendum

Wij zijn voor bindende referenda, zodat inwoners zich rechtstreeks kunnen uitspreken over belangrijke politieke besluiten, zoals de plaatsing van windturbines bij de Biesbosch. Dit zorgt voor echte inspraak en voorkomt dat plannen zonder draagvlak worden doorgedrukt.

2 Een direct gekozen burgemeester

Wij pleiten er vanuit de gemeente richting het Rijk voor om de burgemeester rechtstreeks te laten verkiezen. Het idee daarbij is dat deze zich echt moet verantwoorden richting de inwoners van Dordrecht, in plaats van benoemd te worden door landelijke partijen. Dit versterkt de lokale democratie en maakt dat het bestuur verantwoording dient af te leggen en daarop afgerekend kan worden.

3 Echte burgerparticipatie

Wij willen een einde aan schijnparticipatie: inwoners worden betrokken vóórdat plannen vaststaan, niet achteraf als formaliteit. Wij organiseren ook wijk- of dorpsraden waar dat gewenst is, bijvoorbeeld in Dubbeldam of Wieldrecht, om lokale stemmen te horen bij projecten als de Leerpark-campus.

4 Een focus op kerntaken

De gemeente doet waarvoor ze bedoeld is: eerst de basis op orde, dan pas nieuw beleid. In tijden van financiële krapte, zoals de ombuigingen in de Perspectiefnota 2026, prioriteren we essentiële diensten boven prestigeprojecten.

5 Akkoorden op hoofdlijnen

Wij zijn tegen dichtgetimmerde coalitieakkoorden en werken met wisselende meerderheden, akkoorden op hoofdlijnen en vakwethouders, zodat de gemeenteraad weer kan doen waarvoor zij is gekozen: open debat en inhoudelijke afwegingen over lokale issues als bodemdaling.

6 Lokale autonomie herstellen

De gemeente is geen doorgeefluik van landelijk of Europees beleid. Wij verzetten ons tegen landelijk opgelegde dwang, zoals de spreidingswet, asielquota, klimaatbeleid en verplichte gemeentelijke herindelingen. In Dordrecht betekent dit verzet tegen EU-fondsen met even ongunstige als dwingende voorwaarden en een pleidooi voor behoud van de eigen wijkidentiteiten.

7 Lokaal zeggenschap in regionale samenwerking

Wij nemen alleen deel aan (regionale) samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente volwaardige invloed heeft. We stappen uit constructies die worden gedomineerd door andere gemeenten of waarin ongewenst beleid zonder lokaal draagvlak wordt doorgedrukt, zoals rond het DistriPark. Bezuiniging: uittreden uit dure regionale verbanden bespaart kosten en ambtelijke uren.

8 Afstand nemen van globalistisch beleid

Wij hanteren geen globalistische agenda's, zoals de Sustainable Development Goals, als sturend kader voor gemeentelijk beleid, om de unieke Dordtse identiteit te beschermen. Bezuiniging: stoppen met implementatie van SDG-projecten en bijbehorende rapportages en coördinatie bespaart heel veel geld, dat wij liever investeren in het welzijn van onze Dordtenaren.

9 Geen diversiteitsbeleid bij de lokale overheid

We hanteren nooit quota, (semi-)verplichte trainingen of diversiteitsbeleid in de gemeente en de ambtelijke organisatie. Kwaliteit en geschiktheid worden weer leidend, zonder ideologische druk. Bezuiniging: schrappen diversiteitsafdelingen, trainingen en quotamonitoring levert directe besparing op.

10 Geen subsidie voor activistische organisaties

We zetten geldstromen naar ideologisch of activistisch gekleurde organisaties stop, inclusief subsidies voor niet-essentiële lokale media, om budgetten te richten op echte behoeften. Bezuiniging: stoppen met deze subsidies levert directe besparingen op, die gebruikt kunnen worden voor lastenverlichting.

11 Verantwoordelijke financiën

Wij willen stoppen met miljoenenverslindende prestigeprojecten zonder publiek nut en zonder economisch rendement, zoals rond het Leerpark en DistriPark die vertraging oplopen door netcongestie. Grote projecten krijgen heldere budgetten en harde termijnen, met meevallers direct naar lastenverlichting. Bezuiniging: schrappen of afslanken prestigeprojecten bespaart miljoenen; meevallers gaan naar verlaging OZB en parkeertarieven.

12 Een slanke, betaalbare gemeentelijke organisatie

Wij willen de gemeentelijke organisatie verkleinen, verminderen externe inhuur, en stoppen met nutteloze onderzoeken van adviesbureaus. Financiële meevallers worden direct vertaald in lastenverlichting voor de burger, zoals verlaging van parkeertarieven en OZB. Bezuiniging: minder ambtenaren, minder externen en minder onderzoeken levert structurele besparingen op, die direct naar burgers gaan via lagere belastingen.

13 Gemeentelijke communicatie in het Nederlands

Wat ons betreft is alle gemeentelijke communicatie altijd primair in het Nederlands of een andere van overheidswege erkende (streek)taal, om toegankelijkheid te garanderen voor alle Dordtenaren. Bezuiniging: stoppen met meertalige vertalingen bespaart druk- en vertaalkosten.

14 Een toegankelijke, dienstbare gemeente

Gemeentelijke diensten blijven altijd bereikbaar in begrijpelijke taal, en via fysieke loketten en papieren correspondentie. Betalen met contant geld blijft altijd mogelijk bij alle gemeentelijke diensten, ook in het Dordthuis.

15 Een radicaal transparante gemeente

Inwoners moeten eenvoudig kunnen zien wat er wordt besloten en waarom. Er komt een helder en begrijpelijk subsidieregister, en inzicht in politieke besluiten en gemeentelijke financiën, inclusief over begrotingstekorten en projecten.

Hoofdstuk 2 van 10

Veiligheid & Handhaving

Zonder veiligheid is er geen vrijheid. Inwoners zien dat de openbare ruimte onveiliger is geworden: meer overlast, meer intimidatie, meer criminaliteit en minder zichtbare handhaving. Tegelijk wordt de politie overbelast met administratie, terwijl gemeentelijke handhaving steeds vaker wordt ingezet als pseudo-politie. In Dordrecht ervaren we dit in wijken als Crabbefhof, Oud-Krispijn en rond havengebieden, met jeugdcriminaliteit, ondermijning en overlast rond coffeeshops. Forum voor Democratie kiest voor zichtbare, daadkrachtige veiligheid. De straat moet weer van de fatsoenlijke burger zijn, niet van overlastgevers, criminelen of intimiderende groepen. Dat vraagt om voldoende politiecapaciteit, politiebureaus terug de wijken in, gerichte inzet van middelen en een duidelijke norm: wie zich misdraagt, wordt aangepakt. Veiligheid is meer dan repressie alleen. Ook verlichting, inrichting van de openbare ruimte en het voorkomen van problematische opvanglocaties spelen een rol. Preventie waar het werkt, handhaving waar het moet. Geen weggijken, geen relativëren, maar nuchter, consequent en hard optreden om onze gemeente leefbaar te houden.

Wij willen:

1 Meer veiligheid zichtbaar op straat

Wij pleiten voor meer agenten zichtbaar op straat, het heropenen van politiebureaus en het oprichten van nieuwe politieposten in risicogebieden zoals De Staart en het Leerpark, zoals het grote plein en de hoofdstraat. Dit zorgt voor 24-uurs

beschikbaarheid en directe aanwezigheid. Financiering: besparingen uit slankere organisatie en stoppen activistische subsidies helpen extra politie-inzet mogelijk maken.

2 Overlast hard aanpakken

Wij willen keihard optreden tegen overlastgevende statushouders, intimiderend bedelen, nachtelijke overlast en de bendevorming en straatterreur van groepen hangjongeren. Wij pakken veelplegers en overlastgevers stevig aan, met een two-strikes-aanpak en gebiedsverboden bij herhaling, inclusief rond coffeeshops en het Mauveplein.

3 Gericht cameratoezicht

Wij zijn ervoor om camera's incidenteel in te zetten op probleemlocaties, zoals havengebieden, zodat dit niet uitmondt in grootschalige surveillance, maar wel ondermijning tegengaat. Bezuiniging: geen permanente slimme camera's systemen bespaart onderhoud en datakosten.

4 Preventief fouilleren waar nodig

Wij maken preventief fouilleren mogelijk in risicogebieden, zodat wapens effectief van de straat worden geweerd. We geven de politie de vrijheid om te profileren op basis van eigen ervaring en inzicht, in lijn met het Integraal Veiligheidsplan.

5 Een heldere scheiding tussen politie en handhaving

Wat ons betreft blijven BOA's bij hun kerntaken. We maken van gemeentelijke handhaving geen 'alternatieve politie', en voorkomen dat BOA's taken of bevoegdheden krijgen die uitsluitend bij volwaardige politie horen, om focus op echte veiligheid te houden. Bezuiniging: beperken BOA-uitbreiding voorkomt extra personeelskosten.

6 Proportionele handhaving

Wij zetten handhaving in voor toezicht en dienstverlening, niet om inkomsten te genereren via boetebeleid, zodat BOA's geen boetemachine worden. Bezuiniging: minder boetegericht beleid vermindert administratie, maar verhoogt geen inkomsten – prioriteit ligt bij leefbaarheid.

7 Investeren in preventie

We moedigen buurtpreventie aan en versterken de samenwerking tussen politie, scholen en zorginstellingen. We ondersteunen wijkcentra, en stimuleren sport, bijbaantjes, stages en andere constructieve activiteiten om jongeren perspectief te bieden, vooral in Dordt West. Financiering: besparingen uit stoppen ideologische projecten financieren deze preventie.

8 Snelle meldingsopvolging

Wij willen dat meldingen van inwoners vlot worden opgepakt, zodat veiligheid voelbaar en zichtbaar wordt, met integrale aanpakken in hotspots.

9 Geen risicovolle opvanglocaties in woonwijken

Wij staan geen daklozen- en GGZ-opvanglocaties met verhoogd risico toe in woonwijken. Deze leiden structureel tot overlast, onveilige situaties en aantasting

van de leefomgeving, zoals in wijken nabij het DistriPark. Bezuiniging: geen nieuwe opvang bespaart op faciliteiten en extra handhaving.

10 Meer verlichting op straat

Wij willen betere verlichting op slecht verlichte straten, tunnels, (sport)parken en fietsroutes, zodat inwoners zich overal veilig kunnen bewegen. Er is onder andere veel werk aan de winkel bij het Leerpark en Mauveplein. Financiering: besparingen uit efficiëntere organisatie maken dit mogelijk.

11 Strijd tegen drugscriminaliteit

Wij richten ons op het bestrijden van ondermijning, straathandel en drugsoverlast, in samenwerking met politie en wijkteams, met focus op havengebieden.

Hoofdstuk 3 van 10

Asiel, Migratie & Integratie

De gevolgen van de massale immigratie worden gevoeld in onze gemeente. Op de woningmarkt, in de zorg, op scholen en in de openbare ruimte. Gemeenten worden geconfronteerd met opvangverplichtingen, druk op voorzieningen, onveiligheid en sociale spanningen, terwijl inwoners hier nooit om hebben gevraagd. In Dordrecht zien we dit in de plannen voor een AZC bij het DistriPark, nabij woonwijk Wieldrecht, wat leidt tot zorgen over overlast en druk op lokale voorzieningen. Forum voor Democratie vindt dat de gemeente grenzen moet stellen. Lokale voorzieningen zijn er in de eerste plaats voor de eigen gemeenschap. Wij verzetten ons tegen gedwongen opvang, spreiding, voorrang voor statushouders, sluiten alle AZC's en opvanglocaties en verlengen de contracten voor opvanglocaties met het COA niet. Integratie is geen vrijblijvend proces. Wie hier woont, past zich aan aan de Nederlandse taal, normen en gebruiken. Alleen zo blijft de gemeente leefbaar voor iedereen.

Wij willen:

1 Geen nieuwe AZC's of (nood)opvangcentra

Wij willen geen nieuwe opvanglocaties toestaan, om de gemeente te beschermen tegen stelselmatige onveiligheid, overlast en druk op voorzieningen. We ontwikkelen plannen voor herinrichting van de betrokken locatie bij DistriPark en nemen bezwaren van bewoners in Wieldrecht serieus. Bezuiniging: geen nieuwe opvang bespaart miljoenen aan faciliteiten, beveiliging en zorg.

2 Sluiting van alle bestaande opvanglocaties

Wij zetten in op sluiting van bestaande AZC's en opvanginitiatieven in Dordrecht, om overlast te verminderen en lokale prioriteiten te stellen. Bezuiniging: sluiting levert structurele besparingen op in opvangkosten, handhaving en voorzieningen; waar mogelijk worden opvanglocaties omgeturnd tot woningen voor onze eigen bewoners.

3 Geen verplichte opvang vanuit Den Haag

Wij verzetten ons tegen de uitvoering van de spreidingswet, en alle andere landelijke dwang om extra asielzoekers of statushouders te plaatsen in onze gemeente,

inclusief bij het DistriPark. Bezuiniging: weigeren rijksdwang voorkomt extra uitgaven.

4 Aanpak van overlast door asielzoekers

Wij willen streng optreden tegen overlastgevende asielzoekers en veiligelanders, met gebiedsverboden en directe handhaving bij herhaling, om wijken als Wieldrecht te beschermen.

5 Zelfstandige regie

Wij zetten in op afbouw van relaties die de gemeente heeft met migratiebevorderende organisaties zoals het COA, Vluchtelingenwerk of GZA, om lokale soevereiniteit te behouden. Bezuiniging: stoppen samenwerking bespaart subsidie en coördinatiekosten.

6 Lokale binding bij huisvesting

Wat ons betreft krijgen inwoners uit de eigen gemeente en regio Drechtsteden voorrang op sociale huur en betaalbare koop. Voorrang voor statushouders wordt afgeschaft, zodat Dordtenaren eerst komen. Bezuiniging: afschaffen voorrang voorkomt druk op woningvoorraad en bijbehorende kosten.

7 Grip op bevolkingsontwikkeling

We hebben oog voor de mogelijke negatieve effecten van grootschalige huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. We zetten ons in om verdringing op de woningmarkt te voorkomen, de druk op voorzieningen te beperken en de sociale samenhang in onze gemeente te behouden, vooral in groeiende gebieden als Maasterras.

8 Tijdelijke opvang met eigen verantwoordelijkheid

De huidige Oekraïense vluchtelingen moeten meebetalen aan hun eigen opvang. Deze opvang wordt afgebouwd, met oog op het aflopen van het conflict, zonder extra druk op Dordtse voorzieningen. Bezuiniging: eigen bijdrage en afbouw verminderen gemeentelijke lasten.

9 Geen activistische integratieprojecten

Wij willen ideologische projecten en subsidies schrappen die zich richten op 'wederzijdse' integratie. Nieuwkomers assimileren in de lokale en nationale cultuur, zonder wokeindoctrinatie. Bezuiniging: schrappen projecten en subsidies levert directe besparingen op.

Hoofdstuk 4 van 10

Identiteit, Cultuur & Erfgoed

Een gemeente is meer dan een bestuurlijke laag. Het is een gemeenschap met een eigen geschiedenis, karakter en identiteit. Juist in een tijd van voortdurende schaalvergroting, standaardisering en generiek beleid is het van belang om vast te houden aan wat een plek eigen maakt. Dordrecht, als oudste stad van Holland met meer dan 1000 monumenten, historische havens en het unieke Drierivierenpunt, verdient bescherming van haar erfgoed tegen wokeindoctrinatie en modernistische ingrepen. Forum voor Democratie staat voor cultuur die gedragen en gewaardeerd

wordt door inwoners zelf. Door ruimte te geven aan lokale culturele initiatieven en evenementen, helpen we de lokale gemeenschapszin te groeien. Erfgoed, lokale geschiedenis en tijdloze architectuur dragen allemaal bij aan trots en verbondenheid.

Wij willen:

1 Weerbare Nederlandse en lokale tradities

Wij pleiten voor bescherming en bevordering van belangrijke feestdagen, zoals Sinterklaas met Zwarte Piet of Oud en Nieuw met vuurwerk, en lokale vieringen en tradities, zonder ideologische aanpassingen. Ook willen wij graag de aloude Kerstmarkt terug in Dordrecht.

2 Nieuwe tradities

Wij versterken de eigen identiteit van onze gemeente door lokale evenementen, symbolen en tradities te ontwikkelen die inwoners verbinden en trots geven op hun woonplaats, zoals rond de Grote Kerk.

3 Bescherming van straatnamen en monumenten

Wij behouden historische straatnamen, standbeelden en gedenktekens die eer doen aan de vaderlandse geschiedenis en zijn tegen ideologische herinterpretatie, **inclusief in de grootste binnenstad van Nederland.**

Met opmerkingen [FD1]: Is Amsterdam

4 Ruimte voor lokale evenementen en verenigingen

Wij versoepelen vergunningseisen voor evenementen, markten en buurtactiviteiten. Zo geven we ruimte aan het gemeenschapsleven en de lokale cultuur, zonder aanpassingen voor 'inclusie'. Bezuiniging: versoepeling vermindert ambtelijke verwerkingstijd.

5 Cultuurroutes langs iconen van onze gemeente

Wij ontwikkelen (digitale) wandel- en fietsroutes langs historische plekken en monumenten in onze gemeente, zoals de historische havens en Biesbosch. Financiering: laagkostendig digitaal, betaald uit besparingen op activistische subsidies.

6 Ondersteuning van lokale verenigingen

Wij versterken muziek-, sport-, buurt- en cultuurverenigingen die bijdragen aan gemeenschapsvorming, met bordjes in oude dorpsstraten als Dubbeldam.

7 Investeren in historisch erfgoed

Wij zetten in op het behoud, herstel en openstelling van historische gebouwen en ander cultureel erfgoed. We zijn zeer terughoudend in de sloop of ingrijpende aanpassingen van gebouwen van voor de Tweede Wereldoorlog. Zelfs bij bouwvallen altijd eerst kijken naar renovatie, zoals bij Energiehuis en Kunstmin. Bezuiniging: prioriteit renovatie boven sloop voorkomt dure nieuwbouw.

8 Culturele ruimte voor vakmanschap en ambacht

Wij ondersteunen initiatieven die lokale tradities, historische ambachten en cultuurhistorisch erfgoed levend houden, met focus op Dordtse maakcultuur.

9 Kerkklokken beschermen

Wij willen het monumentale geluid van kerkklokken, klokken spelen en carillons beschermen, inclusief die van de Grote Kerk. Naar onze overtuiging zijn die ook niet te vergelijken met versterkte islamitische gebedsoproepen, aangezien daarin sprake is van een nadrukkelijk uitgesproken geloofsovertuiging waaraan voor betrokken buurtbewoners geen ontkomen is. Wat ons betreft horen die dan ook niet thuis in de Dordtse openbare ruimte.

10 Behoud van wijkkarakters

Wij pleiten voor bescherming van het eigen karakter van historische wijken tegen massale nieuwbouw, hoogbouw en modernistische bouwexperimenten, om de unieke binnenstad te behouden.

11 Traditionele architectuur stimuleren

Wij stimuleren bouwstijlen die passen bij de lokale identiteit, historische structuur en de traditionele principes van de architectuur, in plaats van monotone, modernistische hoogbouw.

12 Een aangename openbare ruimte

Wij plaatsen kunst in de openbare ruimte die past bij de lokale cultuur, de smaakbeleving van inwoners en bijdraagt aan een prettige, aantrekkelijke leefomgeving: geen vervreemdende moderne kunst.

13 Openbare kunst geworteld in onze geschiedenis

Wij versterken de openbare ruimte met kunst en monumenten die lokale helden, tradities en historische momenten zichtbaar maken.

14 Lokale identiteit zichtbaar maken

Wij plaatsen de gemeentelijke vlag en lokale symbolen op prominente plekken, zodat inwoners zich herkennen in hun eigen stad, inclusief wapens van Dubbeldam en Wieldrecht.

15 Geen activistische symbolen in de openbare ruimte

Wij plaatsen geen regenboogzebrapaden of politieke vlaggen in de openbare ruimte; de gemeente voert uitsluitend neutrale en algemeen gedragen symbolen zoals de Nederlandse, provinciale en gemeentelijke vlag. Geen regenboog- of EU-vlaggen op gemeentelijke gebouwen. Bezuiniging: niet toestaan activistische symbolen bespaart onderhoud.

16 Geen regenbooggemeente en diversiteitsbeleid

Wij zeggen onze status als regenbooggemeente op en saneren gemeentelijke afdelingen voor diversiteit en inclusie, om ideologische projecten te stoppen. Bezuiniging: opheffen status en afdelingen levert personeels- en subsidiebesparing.

17 Subsidies met aantoonbare waarde

Wat ons betreft verstrekt de gemeente alleen subsidies aan projecten met een duidelijke sociale of economische meerwaarde voor onze gemeente. Er gaat geen gemeentelijk geld naar organisaties, projecten en campagnes die gericht zijn op 'diversiteit', 'inclusie' of andere links-activistische doelstellingen. Bezuiniging: selectievere subsidies besparen aanzienlijk; geld naar kerntaken.

18 Steun voor de bibliotheek

Wij willen de bibliotheek behouden als basisvoorziening voor ontmoeting, kennis en cultuur. Wij stimuleren ook buurtinitiatieven zoals straatbibliotheken en minibiebs.

Hoofdstuk 5 van 10

Wonen, Bouwen & Ruimtelijke Ontwikkeling

De woningnood raakt ook onze gemeente. Starters kunnen geen woning vinden, gezinnen zitten klem en ouderen blijven noodgedwongen in te grote woningen wonen. Tegelijk wordt bouwen vertraagd door regels, procedures en verduurzamingseisen die weinig met wonen zelf te maken hebben. In Dordrecht, met ambities voor duizenden woningen in de Omgevingsvisie 2.0 (zoals 2.000 op Maasterras, Stadsas en Leerpark), kampen we met bodemdaling, funderingsproblemen en druk op groen. Forum voor Democratie kiest voor bouwen met gezond verstand. Minder drempels, meer woningen, passend bij de schaal en het karakter van de omgeving. Geen koude massabouw, maar herkenbare wijken. Zo bouwen we een thuis voor elke inwoner.

Wij willen:

1 Voorrang voor inwoners met lokale binding

Wij willen dat inwoners uit onze gemeente als eerste in aanmerking komen voor sociale huur én betaalbare koop. Waar mogelijk krijgen inwoners ook voorrang in hun eigen stadsdeel of wijk, zodat Dordtenaren eerst komen bij projecten als Maasterras.

2 Geen voorrang voor statushouders

Wij willen dat de urgentiestatus en voorrangsregelingen voor statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen volledig afgeschaft wordt, om verdringing van eigen inwoners te voorkomen. Bezuiniging: minder druk op sociale huur vermindert wachtlijsten en beheerkosten.

3 Meer betaalbare koopwoningen

Wij bouwen vooral woningen voor starters, gezinnen en middeninkomens, zodat huiseigenaarschap weer bereikbaar wordt, met focus op betaalbare koop in plaats van excessieve sociale huur. Wij steunen de landelijke koers op verlaging overdrachtsbelasting en behoud van de hypotheekrenteaftrek om woningen zoveel mogelijk betaalbaar te houden.

4 Een gezonde huurmarkt

Wij streven naar een huurmarkt waarin vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten, met voldoende ruimte voor middenhuur en particuliere verhuur. Sociale huur moet een vangnet blijven voor wie dat nodig heeft, geen permanente afhankelijkheid, met een minimum van 22% sociale huur in nieuwbouw op Maasterras om risico's te beperken.

5 Transformatie van leegstand

Wij pakken leegstand in de Dordtse binnenstad aan, waar mogelijk door realisatie van woningen, om de levendigheid te behouden. Financiering: transformatie goedkoper dan nieuwbouw, betaald uit besparingen op verduurzaming.

6 Behoud van ruimtelijke kwaliteit

Wij willen geen massale woontorens, maar kleinschalige wijken met traditionele architectuur. Wij behouden groen en natuur, zoals in de Biesbosch en buitengebieden, zonder horizonvervuiling.

7 Meer bouwen, maar dan wel met gezond verstand

Wij zijn voor nieuwe wijken, compleet met voorzieningen, zonder klimaatgerelateerde duurzaamheidseisen of gedwongen opvang van migranten. Bezuiniging: geen dwangverduurzaming in het kader van de energietransitie bespaart miljoenen in bouwkosten.

Hoofdstuk 6 van 10

Infrastructuur & Mobiliteit

Goede infrastructuur is de ruggengraat van een leefbare gemeente. Toch zien we dat wegen verloederen, files toenemen en de bereikbaarheid afneemt. De gemeente moet kiezen voor praktische oplossingen in plaats van ideologische experimenten die de auto weren en de fietser bevoordelen ten koste van alles. In Dordrecht, als eilandstad, is bereikbaarheid cruciaal met onderhoud aan N3, bruggen en wegen. Forum voor Democratie kiest voor mobiliteit die werkt. De auto blijft uitgangspunt waar dat logisch is, het OV moet betrouwbaar zijn en fietsroutes veilig. Wij investeren in een evenwichtig systeem dat past bij de behoeften van inwoners, ondernemers en bezoekers.

Wij willen:

1 Verbetering van bereikbaarheid en doorstroming

Wij willen dat Dordrecht blijft investeren in goede ontsluiting met de auto. Wegen worden actief onderhouden en uitgebreid, zodat verkeer soepel en veilig door kan rijden, met focus op knooppunten als N3 en bruggen. Financiering: besparingen uit stoppen klimaatmaatregelen maken onderhoud mogelijk.

2 Geen verkeersdrempels zonder nut

Wij plaatsen geen extra drempels of snelheidsbeperkingen als er geen bewezen en significant veiligheidseffect is. Bezuiniging: minder onnodige maatregelen bespaart aanlegkosten.

3 Voldoende parkeergelegenheid

Wij streven naar behoud en aanleg van voldoende parkeerruimte in stadscentra en wijken, zodat winkels en voorzieningen bereikbaar blijven. Er is bijvoorbeeld plaats voor meer parkeerplaatsen bij nieuwbouwprojecten; geen uitbreiding betaald parkeren en verlaging tarieven. Financiering: lagere tarieven gefinancierd uit besparingen op prestigeprojecten.

4 Mobiliteitsvrijheid: geen autobeleid via dwang

Wij voeren geen milieuzones, zero-emissiezones of andere beleidsprykkels in die automobilititeit beperken. Vervoerskeuze is een groot goed, zonder geforceerde elektrificatie. Bezuiniging: geen zones bespaart handhaving en infrastructuur.

5 Geen gedwongen elektrificatie

Wij accepteren benzine- en dieselauto's zonder boetes of restricties en verplichten geen laadinfrastructuur tegen de wil van inwoners. Bezuiniging: geen verplichte laadpalen bespaart miljoenen.

6 Een kwalitatief, fijnmazig OV-netwerk

Wij zorgen voor betere en betaalbare OV-verbindingen binnen de gemeente en met omliggende dorpen en steden, inclusief directe treinverbindingen met Utrecht en meer intercity's naar het zuiden. Daarnaast willen we, in nauwe samenwerking met de provincie, graag inzetten op een rendabele waterbusverbinding met Rotterdam en Zwijndrecht. Financiering: prioriteit boven dure klimaatprojecten.

7 Betere sociale veiligheid in het OV

Wij versterken toezicht en handhaving in bussen, treinen en op haltes en stations, zodat reizigers zich veilig voelen en overlastgevers direct worden aangepakt.

8 Toegankelijk betalen in het OV

Wij borgen toegankelijkheid van het OV door contant opladen van OV-kaarten mogelijk te houden.

Wij betrekken inwoners en ondernemers actief en vroegtijdig bij herinrichting van straten en wijken, om te voorkomen dat plannen doorgang vinden zonder draagvlak, zoals bij Spuiboulevard.

9 Infrastructuur vóór woningbouw

Wij bouwen geen nieuwe wijken zonder eerst te zorgen voor goede verkeersontsluiting, vooral bij Maasterras en Stadsas.

10 Bescherming van leefkwaliteit

Wij plaatsen geluidschermen waar verkeer te veel geluid veroorzaakt en zorgen voor veilige fietsroutes en goed verlichte paden, met oog op probleemgebieden.

11 Meer voetpaden in het buitengebied

Wij leggen veilige wandelpaden aan in buitengebieden zodat inwoners natuur en meer afgelegen voorzieningen, zoals in de Biesbosch, ook goed te voet kunnen bereiken.

Hoofdstuk 7 van 10

Economie, Ondernemerschap & Lokale Bedrijvigheid

Een gemeente staat of valt met een gezonde lokale economie. Ondernemers, zelfstandigen, winkeliers, boeren en mkb'ers zorgen voor werkgelegenheid en groei. Toch ervaren juist zij steeds vaker dat gemeentelijk beleid hen belemmert in plaats

van ondersteunt. Hoge lasten en complexe regels maken de gemeente tot een hindermacht, en zetten een rem op onze welvaart. In Dordrecht, met maritieme en maak-economie op de Kil en Leerpark, moeten we bloeien zonder regeldruk. Forum voor Democratie kiest voor de lokale economie. Ondernemerschap moet worden beloond, niet ontmoedigd. Dat begint bij minder regels, lagere lasten en een overheid die uitgaat van vertrouwen in plaats van wantrouwen. Wij vinden het ook vanzelfsprekend dat de gemeente lokale ondernemers actief promoot en waar mogelijk zelf lokaal inkoopt. Een bruisende economie draagt ook bij aan leefbaarheid. Winkels, horeca en markten maken stadscentra aantrekkelijk en herkenbaar. Zo maken we onze gemeente levendig en welvarend.

Wij willen:

1 Lagere lokale lasten voor inwoners en ondernemers

Wij pleiten voor verlaging van de onroerendezaakbelasting (OZB), parkeertarieven en gemeentelijke heffingen, zodat wonen en ondernemen betaalbaar blijven, te midden van bezuinigingen en tekorten. Financiering: besparingen uit slankere organisatie en stoppen subsidies.

2 Geen nieuwe heffingen of belastingen

Wij voeren geen extra gemeentelijke belastingen in, zoals milieutoeslagen, zero-emissieheffingen of afvalboetes per kilo, zodat wonen en ondernemen betaalbaar blijven. Bezuiniging: geen nieuwe heffingen voorkomt extra administratie.

3 Minder regeldruk en sneller vergunning

Wij schrappen onnodige regels en maken vergunningen eenvoudiger en sneller te verkrijgen, zodat bedrijvigheid niet vastloopt in bureaucratie, vooral voor clusters op de Kil. Bezuiniging: minder regeldruk vermindert ambtelijke uren.

4 Geen boetemachines

Wij stoppen met boetebeleid dat vooral dient om gemeentelijke inkomsten te genereren; handhaving moet zich richten op veiligheid en leefbaarheid.

5 Geen klimaateisen of ideologische voorwaarden bij aanbestedingen

Bij aanbestedingen kiezen we voor praktische en betaalbare oplossingen, stellen we geen duurzaamheidsnormen die projecten duurder maken of bedrijven uitsluiten, en hanteren we geen diversiteitsquota of inclusievoorwaarden. Bezuiniging: geen extra en overbodige eisen verlaagt kosten van projecten.

6 Ruimte voor lokale bedrijven en MKB

Wij streven naar groei ruimte en voorrang voor lokale (familie)bedrijven en ondernemers boven internationale ketens, met steun voor familiebedrijven.

7 Lokale bedrijven op één

Wij stimuleren inwoners om lokaal te kopen, ondersteunen de thuisverkoop van lokale producten, en promoten bedrijven en boeren uit onze eigen gemeente. De gemeente neemt het goede voorbeeld, en doet aanbestedingen en inkopen zoveel mogelijk bij lokale of regionale ondernemers.

8 Bruisend aanbod

We zetten in op een divers winkelaanbod om de middenstand te stimuleren in de binnenstad en de wijken, met goede toegankelijkheid en parkeermogelijkheden zodat winkels en horeca kunnen floreren. Financiering: besparingen uit andere gebieden investeren in centra.

9 Meer ruimte voor winkels en horeca

Wij versoepelen openingstijden en maken terrasuitbreiding eenvoudiger, zodat ondernemers beter kunnen inspelen op lokale vraag en de centra levendig blijven.

10 Levendige markten en ambachtelijke bedrijvigheid

Wij ondersteunen lokale markten als een brenger van bedrijvigheid en sociale bindingsfactor. Forum voor Democratie is in dat verband ook tegen zero emissiezones, omdat ze deze bedrijvigheid met onnodige lasten opzadelen.

11 Vitale bedrijventerreinen

Wij willen modernisering van verouderde bedrijventerreinen, naar het voorbeeld van DistriPark, en verbeteren hun bereikbaarheid, zodat bedrijven hier kunnen blijven en groeien, ondanks netcongestie. Financiering: prioriteit boven prestigeprojecten.

12 Lokaal inkoopbeleid

Waar mogelijk zijn wij voorstander van inkoop bij lokale partijen bij aanbestedingen bestrating, aanleg en onderhoud van groenvoorzieningen en waar elders mogelijk.

Hoofdstuk 8 van 10

Onderwijs, Zorg, Welzijn & Sport

Forum voor Democratie ziet welzijn niet als iets wat van bovenaf kan worden opgelegd, maar als iets wat groeit in sterke gezinnen, verenigingen en gemeenschappen. De rol van de gemeente is om dit mogelijk te maken. In de zorg is menselijk contact te vaak ondergeschikt aan regels en managementlagen. Wachtlijsten lopen op terwijl professionals tijd verliezen aan overmatige administratie. In Dordrecht, met stijgende kosten en vergrijzing, pleiten we voor minder bureaucratie. Forum voor Democratie kiest voor zorg die dichtbij is, toegankelijk en gericht op directe hulp. Publiek geld moet naar zorgverlening gaan, niet naar bureaucratie. De gemeente heeft een belangrijke taak in het bieden van toegang tot goed onderwijs. Forum voor Democratie wil ruimte bieden aan nieuwe onderwijsinitiatieven die aansluiten bij de behoeften van ouders en kinderen. Dit kan

ook gaan om initiatieven die buiten de gebaande paden treden. Sport en verenigingsleven zijn geen bijzaak, maar een essentieel onderdeel van gezondheid en sociale samenhang. Verenigingen brengen generaties samen en zijn een natuurlijke geneesmiddel tegen vereenzaming. Zij verdienen steun en ruimte.

Wij willen:

1 Efficiënte en doelmatige zorg

Wij zorgen dat zorggeld rechtstreeks terechtkomt bij inwoners die zorg nodig hebben, met volledige transparantie over de besteding van zorgbudgetten en drastische vermindering van administratieve lasten voor zorgverleners, om stijgende kosten te beteugelen. Bezuiniging: minder administratie en managementlagen bespaart miljoenen in jeugdzorg en Wmo.

2 Zorg zonder drempels

Wij willen waarborgen voor fysieke, persoonlijke toegankelijkheid van de zorg, naast digitale zorgopties, ook wat betreft het maken van afspraken en inzien van dossiers. Zorg moet toegankelijk zijn via fysieke loketten en balies in de buurt.

3 Lokaal toegankelijke zorg

Wij spannen ons in voor het behoud van lokale en regionale zorginstellingen, huisartsenposten, consultatiebureaus en ziekenhuizen. Het is van groot belang dat inwoners kunnen beschikken over de nodige faciliteiten in hun eigen omgeving, met persoonlijke benadering.

4 Ruimte voor lokale initiatieven

We bevorderen en creëren ruimte voor kleinschalige en lokale zorginitiatieven en meer verzorgingstehuizen met inzet van mantelzorgers voor ouderen. Financiering: besparingen uit bureaucratie naar directe zorg.

5 Regie terug in de jeugdzorg

Wij willen als gemeente de regie terug op jeugdzorginstellingen, beperken ingrijpende maatregelen zoals uithuisplaatsingen tot het strikt noodzakelijke en zorgen dat gezinnen tijdig en passend worden geholpen. Wij pleiten voor een strakke jeugdzorgverordening waarin een eind komt aan eindeloze kruisverwijzingen en zorg pas wordt ingezet wanneer in beeld is gebracht wat de eigen kracht is van de zorgvrager, inclusief diens sociale netwerk, en hoe zorg daarop kan aansluiten. Wij streven naar een verkorting van wachttijden en doorbreken de bureaucratie door één regisseur per gezin. Bezuiniging: minder externe instellingen en uithuisplaatsingen bespaart fors.

6 Waardige zorg voor ouderen

Wij willen een versterking van de ouderenzorg met meer verzorgingstehuizen en kleinschalige woonvormen in de buurt, versterking van wijkverpleging en

huisartsenposten, en gerichte ondersteuning van mantelzorgers; geen gedwongen 'zelfredzaamheid' zonder alternatief.

7 Snelle en toegankelijke psychische zorg

Wij streven naar verkorting van lange wachttijden en verbeteren de toegang tot geestelijke gezondheidszorg en jeugdzorg, zodat inwoners niet maanden hoeven te wachten op noodzakelijke hulp. We pakken ook de epidemie van eenzaamheid aan, met een bijzondere nadruk op kwetsbare groepen zoals ouderen en jongeren.

8 Geen digitaliseringsdwang in de zorg

Wij willen behoud van mogelijkheden tot contant betalen, papieren dienstverlening en fysieke aanspreekpunten.

9 Ruimte voor nieuwe scholen

Wij maken ruimte voor de vestiging en uitbreiding van nieuwe onderwijsinitiatieven, zodat ouders keuzevrijheid houden en onderwijs dichtbij blijft, met meer aandacht voor klassiek onderwijs en ambachten via Leerpark-campus.

10 Geen activisme in het onderwijs en jeugdactiviteiten

Gemeentelijke middelen worden wat ons betreft uitsluitend ingezet voor neutrale, leeftijdsadequate en breed gedragen onderwijs- en jeugdactiviteiten. De gemeente organiseert, subsidieert of faciliteert geen programma's voor kinderen met een ideologische of activistische insteek, geen gender-, diversiteits- of klimaatactivisme in lesmateriaal. Bezuiniging: schrappen activistische programma's bespaart subsidie.

11 Vrijwilligerswerk en buurtinitiatieven stimuleren

Wij dragen bij aan de stimulering, werving en waardering van vrijwilligers op alle terreinen van de samenleving en moedigen buurtinitiatieven aan. Waar nodig verstrekken wij kleine subsidies en ruimen wij regels die maatschappelijk initiatief belemmeren uit de weg.

12 Sterke lokale sportverenigingen

Wij ondersteunen sportverenigingen en zoeken waar nodig altijd actief de samenwerking op. Wij stimuleren kinderen en jongeren om actief te sporten en gezond te blijven.

13 Sportvoorzieningen beschermen

Wij willen sport bereikbaar houden voor iedereen met goed onderhoud van sportplekken en bouw van belangrijke locaties zoals een zwembad. Financiering: besparingen uit zorgbureaucratie.

14 Ruimte voor avontuurlijk spelen

Wij streven naar voldoende uitdagende speelplekken waar kinderen vrij kunnen ontdekken en bouwen, in contact kunnen komen met de natuur, en voorkomen dat alle speelplaatsen worden omgevormd tot steriele rubbertegelparadijzen.

Hoofdstuk 9 van 10

Milieu & Energie

Zorg voor het milieu begint dichtbij. Niet met onzinnige mondiale klimaatambities waar gemeenten geen invloed op hebben, maar juist met aandacht voor de eigen leefomgeving: schone straten, groen, goed onderhouden openbare ruimte en een prettige woonomgeving. In Dordrecht beschermen we onze inwoners tegen PFAS-vervuiling rond Chemours en pleiten voor terugdringing van uitstoot met behoud van productiecapaciteit en werkgelegenheid. Forum voor Democratie verzet zich tegen ideologisch gedreven klimaatmaatregelen, zoals verplichtingen rondom de geldverslindende energietransitie, het plaatsen van zonnevelden of windmolens, of CO₂-reductiedoelstellingen. Dit beleid leidt tot hogere lasten voor inwoners en ondernemers en is schadelijk voor mens en milieu. Energiebeleid moet op de eerste plaats betrouwbaar en betaalbaar zijn. Milieubeleid betekent aandacht voor groenonderhoud, waterbeheer, het bestrijden van zwerfafval en een schone openbare ruimte. Zo dragen we bij aan de leefbaarheid van de gemeente.

Wij willen:

1 Stoppen met onbetaalbare klimaatmaatregelen

We willen stoppen met het even kostbare als ineffectieve beleid gericht op het tegengaan van klimaatverandering. We behouden fossiele brandstof als stabiele en betrouwbare energiebron, geen zogenaamde 'klimaatneutraliteit' in 2040. Bezuiniging: stoppen klimaatbeleid bespaart miljoenen; geld naar lastenverlichting en lokale prioriteiten.

2 Geen windmolens, zonnevelden of biomassacentrales

Wij zijn tegen aanleg van grootschalige, onrendabele zonnevelden, windturbine-parken of biomassacentrales die het landschap domineren, landbouwgrond en natuur kosten, overlast geven en waarde vernietigen. Meer in het bijzonder verzetten wij ons tegen de plaatsing van megawindturbines langs de A16 bij de Biesbosch. Bezuiniging: geen plaatsing bespaart subsidie en infrastructuurkosten.

3 Geen milieuactivisme op kosten van de burger

We zijn tegen subsidiestromen naar activistische klimaatclubs, NGO's of klimaatgerelateerde projecten. We willen ook geen duurzaamheidseisen bij het verstrekken van subsidies. Bezuiniging: stoppen subsidies levert directe besparing.

4 Vrijheid in energiekeuze

Wij behouden aardgas, houtkachels, openhaarden en andere verwarming zonder druk of verbod. Wij verzetten ons tegen gedwongen aansluitingen en afsluiting van bestaande systemen, zoals het aardgasnet. Bezuiniging: geen gedwongen transitie bespaart op netwerken.

5 Isolatie waar het helpt

Wij stimuleren isolatie van huizen en gemeentelijk vastgoed waar het financieel en technisch zinvol is, en op vrijwillige basis, zonder dwang.

6 Sterke boeren en agrarische sector

Wij beschermen agrarische grond en boerenbedrijven in het buitengebied tegen stikstofdwang en onteigening. We bevorderen agrarische innovatie en lokale voedselproductie. Wij verwelkomen daarnaast initiatieven voor verkoop van agrarische producten rechtstreeks aan inwoners.

7 Zwerfafval hard aanpakken

Wij streven naar versterking van handhaving op zwerfvuil en zorgen voor voldoende afvalbakken met tijdige leging. Aanvullend pleiten wij voor omschakeling naar nascheiding voor meer effectiviteit bij afvalverwerking en minder risico's op zwerfafval. Bezuiniging: nascheiding is goedkoper dan voorscheiding.

8 Buurtparticipatie bij schoonmaak en groen

Wij moedigen inwoners aan om mee te helpen bij onderhoud en opruimacties van bijvoorbeeld zwerfvuil. Zo draagt iedereen bij aan het verbeteren van de buurt.

9 Bescherming tegen hitte-eilanden

Wij willen zorg voor bomen, vergroening en schaduw op pleinen, schoolpleinen en parkeergebieden. Financiering: uit besparingen op klimaatdwang.

10 Eerlijk en nuchter dierenwelzijnsbeleid

Wij zijn voor handhaving van strikte regels tegen mishandeling en verwaarlozing, zonder ideologische activistische maatregelen.

11 Dieren als onderdeel van de gemeenschap

Wij willen lokale kinderboerderijen beschermen, steunen het dierenasiel en de dierenambulance, zorgen voor nette hondenuitlaatvoorzieningen. We zijn tegen een hondenbelasting, maar handhaven op het achterlaten van hondenuitwerpselen op de openbare weg en in onze groenvoorzieningen. We ondersteunen initiatieven die kinderen en buurtbewoners in contact brengen met dieren.

12 Geen ontpoldering van de Hel- en Zuilespolder

Behoud van dit mooie recreatiegebied voor onze burgers; niet toegeven aan dwang vanuit Brussel in het kader van waterkwaliteit. Bezuiniging: geen ontpoldering voorkomt dure ingrepen.

Hoofdstuk 10 van 10

Nieuwe Technologie, Privacy & Vrijheid

Technologische ontwikkelingen gaan snel en raken steeds meer aspecten van ons dagelijks leven. Digitalisering, kunstmatige intelligentie, en nieuwe vormen van infrastructuur bieden gemeenten grote kansen om efficiënter te werken, dienstverlening te verbeteren en kosten te besparen. Het is daarom noodzakelijk dat de gemeente niet achter de feiten aanloopt, maar actief een doordachte positie inneemt en inspeelt op al deze ontwikkelingen. Tegelijkertijd zijn we niet naïef. Technologie brengt ook risico's met zich mee en kan leiden tot ongewenste neveneffecten. Grootschalige dataverzameling en gedragssturende systemen worden te vaak gepresenteerd als onvermijdelijke vooruitgang, terwijl de effecten voor vrijheid en privacy onvoldoende worden doordacht. In Dordrecht beschermen we privacy tegen surveillance en digitale dwang. Forum voor Democratie wil dat de gemeente zowel innovatief en ambitieus als waakzaam is: we denken actief na over nieuwe technologieën, maar zijn scherp op hun maatschappelijke gevolgen. Door kansen en risico's goed te wegen, bouwen wij aan een moderne gemeente die meedoet in het technologische speelveld, zonder haar inwoners uit het oog te verliezen.

Wij willen:

1 Moderne digitale dienstverlening met keuzevrijheid

Wij pleiten ervoor dat de digitale dienstverlening van de gemeente snel en gebruiksvriendelijk is, en garanderen dat inwoners ook zonder smartphone of computer zaken met de gemeente kunnen regelen, geen gedwongen digitalisering.

2 Kunstmatige intelligentie als hulpmiddel

Wij benaderen AI optimistisch en zetten het waar mogelijk en met oog voor haar beperkingen in om processen te versnellen, kosten te verlagen en bureaucratie te verminderen. We garanderen dat politieke en ambtelijke beslissingen altijd door mensen worden genomen, en nooit door een computer. Bezuiniging: AI-toepassing verlaagt ambtelijke kosten.

3 Ruimte voor technologische innovatie

Wij zijn voor pilots en experimenten met innovatieve nieuwe technologieën die de gemeente efficiënter, veiliger en betaalbaarder maken.

4 Transparant en veilig datagebruik

Inwoners moeten inzicht hebben in welke gegevens de gemeente gebruikt, waarom en hoe lang. Dataminimalisatie is uitgangspunt. Persoonsgegevens van inwoners worden niet verkocht of ingezet voor commerciële profiling of marketing, met lokale bescherming van data.

5 Privacy by design

Nieuwe digitale systemen worden ontworpen met privacy en veiligheid als uitgangspunt, niet als bijzaak.

6 Slimme technologie onder democratische controle

Wij staan open voor slimme toepassingen in de openbare ruimte, maar wel met expliciete politieke besluitvorming en transparantie richting inwoners. We zijn zeer terughoudend met surveillance en tracking, geen slimme camera's en AI-surveillance. Bezuiniging: geen grootschalige surveillance bespaart data-, aanleg- en onderhoudskosten.

7 Cameratoezicht als instrument, niet als systeem

Camera's worden doelgericht ingezet voor veiligheid en handhaving, niet voor gedragsmonitoring of permanente observatie.

8 Menselijk contact waarborgen

Wij behouden balies, telefonische hulp en begeleiding voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij digitale processen. We zorgen ook dat gemeentelijke diensten ook met contant geld toegankelijk blijven voor wie dat nodig heeft, behoud van contant geld en geen digitale identificatieplicht of QR-samenleving. Bezuiniging: beperken digitale dwang voorkomt dure systemen.